

יספר"א האגודה הישראלית לשיקום הפסיכיאטרי
ISPRRA Israel Psychiatric Rehabilitation Association

עלון מס' 7 מרס 2012

דברי היו"ר

שלום לכולם,

נדמה כי בגיליונות האחרונים פיתחנו מנהג להיפרד או לברך אנשי מפתח בתחום עם עזיבתם או כניסתם לתפקיד בתחום השיקום. וכמיטב המסורת ומכיוון שאנו חיים בעולם דינמי, גם בגיליון זה אנחנו מברכים בעל תפקיד חדש בברכת ברוך הבא: יואב קריים, יו"ר החדש של המועצה הארצית לשיקום נכי נפש בקהילה נכנס לתפקיד בתחילת ינואר ואנחנו שמחים להביא בפניכם ראיון ראשון עמו.

ומה חדש ביספר"א?

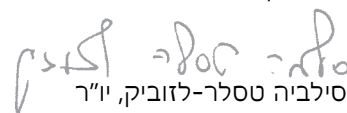
בגיליון זה אנחנו מתחדשים במדור חדש בו אנשים מוזמנים לכתוב על נושאי אקטואליה והקשר שלהם לתחום השיקום. הרשימה הראשונה נכתבה על ידי מקס לכמן ואורן דרעי ובה הם מצביעים על תהליכים מקבילים במחאה החברתית ובהליך השיקום.

בימים אלה הוקמה וועדה מייעצת ליספר"א המורכבת מבעלי עניין שונים בשטח. תפקידי הוועדה המייעצת הם לבחון יחד עם חברי הוועד המנהל סוגיות בתחום השיקום בהן ליספר"א יכול להיות משקל סגולי ולהמליץ לוועד מנהל על פעילות בתחומים השונים. סיכומי הוועדה המייעצת יועלו לאתר האינטרנט ויהיו נגישים לכל החברים ולכל הגולשים באתר.

כדי לתגבר את השיח ולאפשר ליותר קולות מן השטח להשמיע את קולם, יצאנו עם יוזמה להקים במה פתוחה בה ידונו נושאים שמעסיקים את השטח. עד כה הועלו מספר הצעות לנושאי דיון על ידי החברים והצעות אחרות המזמינות לארח הדיון במקומות שונים ברחבי הארץ. אנחנו מקווים לקיים את הבמה הראשונה בשבועות הקרובים.

בהמשך לאותה מגמה, אנו מקווים לפתוח בקרוב פורומים אינטרנטיים באמצעות האתר שיאפשרו לחברים להיחשף לתכנים ופעילויות עדכניות ולהעלות שאלות רלוונטיות. היום יותר מתמיד, אנו מעודדים אתכם להעלות נושאים ודילמות מן השטח, הצעות, מחשבות, הארות והערות לתגבר ולהעמיק את העשייה שלנו בארגון.

שלכם,

 סילביה טסלר-לזוביק, יו"ר

ISPRRA Israel Psychiatric Rehabilitation Association
יספר"א, האגודה הישראלית לשיקום הפסיכיאטרי

רח' משה הס 12

ירושלים 94185

טלפון 02-6249204

פקס: 02-6234326

דוא"ל: office@ispraisrael.org.il

www.ispraisrael.org.il

מערכת:

דיויד רועה

מקס לכמן

סילביה טסלר-לזוביק

אורן דרעי

oren@ispraisrael.org.il

חדשות מהשטח

- 3 על התמודדות פעילה של מתמודדים פעילים
שולה בן דעת אלפרוביץ', יו"ר עמותת לשמ"ה
- 4 פריצת דרך בשיקום תעסוקתי בבריאות הנפש לפי פרויקט "החממה התעסוקתית - שת"ר"
דליה סתתי
- 6 תעסוקה נתמכת לנפגעי נפש במגזר החרדי - הרהורים מן השטח
אברימי פרידמן רכז תעסוקה נתמכת - בני ברק, עמותת בית חם
- 8 פסיכודרמה ושיקום בבריאות הנפש
תמי וילדמן מטפלת בפסיכודרמה, רכזת שיקום, חברת "אלונים"

חדשות מהשדה המחקרי

- 9 התמודדות עם סטיגמה על מחלות נפש: מה יכולים ללמוד מטפלים ואנשים העוסקים בסנגור
סקירת ספר חדש מאת קוריגן, רועה וטסאנג, פרופ' יצחק לבב (תורגם ע"י איילה פרידלנדר כץ)
- 11 סדנא בנושא אסטרטגיות של הורים להתמודדות עם האוטונומיה של בן/בת עם נכות נפשית
ד"ר רבקה דינר פסיכולוגית, חוקרת ופוסט דוקטורנטית בחוג לבריאות נפש קהילתית, אוניברסיטת חיפה

חדשות מהעולם

- 12 תוכנית מנהיגות בין לאומית בבריאות הנפש Global leadership institute
אילאיל צין, מנהלת תחום חברה ופנאי, עמותת אנוש

ראיון עם דמות חפתה בשיקום

- 13 תקציר ראיון עם יואב קריים: יו"ר המועצה הארצית לשיקום הנכנס
מראיין: אורן דרעי רכז יספר"א

מדור משפטי

- 16 חלופות לאפוטרופוס
עו"ד יותם טולוב

שאלות ותשובות

סיקור אירועים

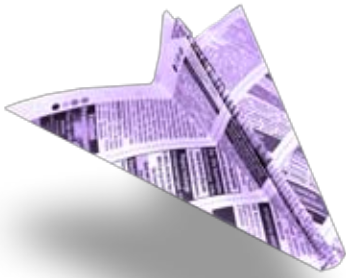
- 19 יום עיון בנושא קידום התערבויות מקדמות החלמה באשפוז ובקהילה: ניהול מחלה והחלמה כמקרה מבחן
יהודית גלברד, MSW, מנהלת השרות הסוציאלי, המרכז הרפואי לבריאות הנפש לב-השרון
- 21 כנס בנושא: ערכם של קשרים בינלאומיים בשיקום הפסיכיאטרי
סיגל מאוטנר ומיכל רונאל
- 23 "מי מאחורי המסכה" - פעילות חודש בריאות הנפש בתכנית 'עמיתים' מבית החברה למתנ"סים
עדי לידר ברבינג, דניאל גפן סיידא, נגה שטיימן

מדור דיעות - חדש!

- 25 אוהלים והחלמה
ד"ר מקס לכמן ואורן דרעי

על התמודדות פעילה של מתמודדים פעילים

שולו בן צור אלכוביץ' יו"ר עמותת לשמ"ה

בשנים האחרונות אנחנו עדים לתופעה שהולכת ומתעצמת. אנשים שמתמודדים עם הפרעות נפשיות, שהופכים בעצמם לפעילים בתחום. עובדים במערך השיקום כחונכים או מדריכים ויש, אמנם מעטים, במשרות רמות יותר. מעבר לכך יש עמותות וארגונים ללא כוונות רווח שבהם פעילים ואותם מובילים מתמודדים, שכל רצונם לקדם את אוכלוסיית צרכני בריאות הנפש, לעזור להם להשתלב טוב יותר בקהילה ולהלחם בסטיגמה. הרצון האמיתי הזה הוא שמזין את פועלם ואת התמודדותם גם עם ההפרעה עצמה. הרצון הזה הוא שמניע את חברי עמותת לשמ"ה ובראשם הוועד המנהל להקדיש שעות וימים כדי להשיג את המטרות האלה.

ההתמודדות הזו היא כפולה. המתמודד מחפש את הדרך להיות מסוגל לפעול לאורך זמן למרות מחלתו או ההפרעה שהוא סובל ממנה. הסבל לא נעלם. מושקע מאמץ רב בצורך להמשיך למרות רגישות גבוהה, משברים, שינויים במצבי רוח וכדומה. נעשה מאמץ חשוב בניהול המחלה, מאמץ לשמור על איזון, שמאפשר תפקוד טוב והתפתחות חיובית. לשם כך על המתמודד הפעיל לפתח מודעות גבוהה לעצמו,

לדעת מתי עליו לקחת פסק זמן ומתי עליו לפעול וכיצד לשמור על עצמו.

מטרות הפעילות אף הן מורכבות. עמותת לשמ"ה לקחה על עצמה לקדם שילוב בקהילה. שילוב

בקהילה הוא מושג מאד רחב. נכנסים לתוכו מושגים כמו: תעסוקה, פנאי, דיור, זוגיות, משפחה, לימודים ועוד. ומעל לכל עומדת עננת הסטיגמה. ישנן היום עמותות רבות ומסגרות שונות שעוסקות בהיבטים האלה. במה שונה לשמ"ה? לשמ"ה היא עמותה של מתמודדים. מתמודדים ששואפים לעזור ולקדם מתמודדים אחרים. אנחנו מאמינים בתמיכת עמיתים. עמותת לשמ"ה אינה מתכוונת לעסוק בכל התחומים שאותם הזכרתי. חשוב לנו לפתח את אותם תחומים שבהם לנו כמתמודדים יש תרומה ייחודית. חשוב לנו לעסוק בסנגור. אנחנו מקווים לתת קול לאוכלוסייה הזאת שיש בה אנשים חזקים יותר ואנשים חלשים. ישנם תחומים שרבים מאיתנו מתוך התנסותנו האישית עם המחלה שלנו, עם הניסיונות ליצור קבוצות תמיכה ומסגרות שבהם עובדים מתמודדים ובני משפחה כמו עמותת התמודדות שהייתה קיימת לא מעט שנים, כמו 'בנפשו' שהייתה קיימת 12 שנה ועוד. רבות מהמסגרות האלה לא החזיקו מעמד בעיקר מחוסר משאבים, אבל לדעתי מה שנחוץ כרגע בעיקר זו פתיחות. פתיחות אמונה ואמון. אמונה בכך שהמתמודדים יכולים, שיש להם הרבה מה לתרום, שהם יכולים לקדם את תחום השיקום וגם אמון שכוונתם טובה. הם אינם מבקשים להחליף את המטפלים או את אנשי המקצוע, או לומר להם מה לעשות, אבל יש לנו דעה ויש לנו קול וחשוב שיוכלו לשמוע אותנו. אנחנו לא באים ממקום של ביקורת וכעס אלא מתקווה לשיתופי פעולה. כולנו רואים שקורה משהו מאד משמעותי ויפה בתחום השיקום. חשוב לנו לדאוג לקדם את המתמודדים, לאפשר וליצור להם כמה שיותר אפשרויות תעסוקה ולימוד. לאפשר מסגרות לפעילים חברתיים בהם נוכל ללמד על החלמה והעצמה וכבר קיימנו סדנאות מסוג זה ברחבי הארץ.

אנחנו בונים תשתית לעמותה שמבקשת לעשות את כל אלה. אנחנו קוראים למתמודדים באשר הם שם להצטרף אלינו ולכולם לתמוך בנו ולאפשר את העשייה הזו.

האתר של לשמ"ה: lishma.co.il

shula_bendas@walla.co.il

חשוב לנו לפתח את אותם תחומים שבהם לנו כמתמודדים יש תרומה ייחודית. חשוב לנו לעסוק בסנגור.

פריצת דרך בשיקום תעסוקתי בבריאות הנפש לפי פרויקט "החממה התעסוקתית - שת"ר"

צ'ינו סמו

פרויקט "החממה התעסוקתית - שת"ר" (שיקום תעסוקתי ברשת) הינו יוזמה חדשנית בשיקום התעסוקתי. הפרויקט מיועד למתמודדים בעלי מקצוע או כיוון מקצועי, המעוניינים לחזור לשוק העבודה ולעבוד בתחום. התהליך השיקומי בשיבה לעולם העבודה כולל ליווי אינטרנטי מתקדם, במקביל להערכה מקצועית אישית בסיוע איש מקצוע מומחה מתחום התעסוקה של המתמודד.

"החממה התעסוקתית" נועדה למתמודדים בעלי מקצוע או כיוון מקצועי, שנפלטו מעולם העבודה וזקוקים לעזרה שיקומית להשתלבותם מחדש. המתמודדים מקבלים ליווי מקצועי, אינטנסיבי, אישי, קבוצתי, פיזי ואינטרנטי מאנשי שיקום, חלקם מתמודדים בעצמם.

"הפרויקט פותח בעקבות מפגשים עם אנשים, גבוהים בתפקודם ובעלי מקצוע, שאינם מצליחים למצוא את יכולתם", אומר מר איתן בן-יצחק קלוטש, מנכ"ל חברת "מקשיבים-נט", המתמחה בשיקום אינטרנטי לאנשים בעלי מוגבלויות. "אותה אוכלוסיה איננה מקבלת מענה הולם, שמתאים ליכולותיה ושמדבר בשפתה, ולא ממצה את מלוא החדשנות השיקומית האפשרית בתחום. כיום, רוב אוכלוסיה זו אינה נמצאת בפרויקטים של מסגרות השיקום הקיימות והיא מחפשת משהו חדש".

המודל הוא שילוב מודלים שיקומיים מהעולם האינטרנטי והפיזי. לפרויקט ייחודיות בשני מישורים: א. בניצול המדיום האינטרנטי לסיוע בתהליכי השיקום. ב. בליווי פיזי המעניק הערכה מקצועית ומחבר את המתמודד לסיוע אישי של איש מקצוע מלווה.

לכלי האינטרנט כיום יש השפעה גבוהה על השיקום, במידה ויודעים להשתמש בו נכון. האינטרנט נותן מענה תמיכתי-אישי רציף, בזמן העבודה ומחוץ לעבודה. הקשרים בין המתמודד לאנשי המקצוע מקבלים משמעות אישית דרך הרשת. זה יוצר סינכרון בידע המצטבר ובליווי האישי. האינטרנט נותן מענה תמיכתי-קבוצתי, כאשר מתמודדים נפגשים בדיונים אודות תעסוקה בשיחה קבוצתית-אינטרנטית.

גם כאשר מתמודדים מצליחים להעלות מודעות ליכולתם לעבוד והביטחון התעסוקתי עולה, עדיין, לעתים הזמן בו לא עבדו ארוך, אפילו שנים במקרים קיצוניים. בגלל התקדמות טכנולוגית ומקצועית טבעית של השוק, עלול להיווצר פער בין היכולת המקצועית הנוכחית לבין העדכנית, הנדרשת בתחום כיום. הפרויקט נותן מענה לבעיה, על ידי יצירת מפגש עם איש מקצוע מעריך מומחה, עבור כל מתמודד אישית בתחומו, למתן פידבק מקצועי, לדעת האם קיים פער והאם ניתן לגשרו. במידה וכן, הפרויקט מחפש דרך לעזור למתמודד לגשר על הפער, כולל השלמת הכשרה אישית, במטרה להגיע לרמת מקצועיות שווה לעובדים בשוק העבודה באותו התחום. ההערכה האישית של יכולתו המקצועית של המתמודד, עשויה בהמשך הדרך בחממה להפוך לחניכה אישית מקצועית.

לכלי האינטרנט כיום יש השפעה גבוהה על השיקום, במידה ויודעים להשתמש בו נכון. האינטרנט נותן מענה תמיכתי-אישי רציף, בזמן העבודה ומחוץ לעבודה.

ליווי אינטרנטי באמצעות החממה התעסוקתית

חדשות מהשטח

**האינטרנט נותן מענה
תמיכה-קבוצתי,
כאשר מתמודדים
נפגשים בדיונים אודות
תעסוקה בשיחה
קבוצתית-אינטרנטית.**

רותי (שם בדוי), מעצבת אופנה מוכשרת, חוותה קשיים להיכנס לעולם העבודה. זה הוביל להיעדר ניסיון מקצועי, שהתבטא בקורות החיים ובלית ברירה, מצאה עבודה כמלצרית. "למרות שהתהליך לוקח זמן, אני נהיית יותר ויותר אופטימית לגבי מציאת עבודה במקצוע שלי", היא אומרת, "למדתי להשתמש באינטרנט, מה שלא הכרתי קודם".

דלית (שם בדוי), מנהלת חשבונות, מצאה עצמה עובדת זמן רב מדי במפעל מוגן בשכר נמוך. "לאחר שהצטרפתי לחממה", היא אומרת, "פעם ראשונה שאני מצליחה לעבוד במקצוע שלי בשוק החופשי ואני מתמידה בכך שנה. אני מקבלת ליווי צמוד בכל קושי ובעיה."

אסתר (שם בדוי), גרפיקאית, עובדת בהצלחה למעלה משנה. אבל אסתר לא תמיד הייתה כזו. "לפני החממה", היא אומרת, "עבדתי בהרבה מקומות. בגלל המצב הנפשי, נשברתי מהר. עזבתי את חיפוש העבודה בתחומי ועבדתי בעבודות מזדמנות. בחממה למדו להכיר אותי כל כך טוב, שלפני שוויתרתי, נתנו לי כח. קיבלתי כלים, תמיכה וליווי בפגישות, בטלפון, בסקייפ, בצ'ט, במייל ובכל דרך אפשרית, כשהייתי צריכה תמיכה SOS".

eitan@makshivim.com

הוא חזק!!

במה לדיון פתוח בנושאים רלוונטיים בשטח השיקום הפסיכיאטרי

יספר"א מעוניינת לקדם/לקיים שיח סביב נושאים רלוונטיים שמעסיקים את האנשים העוסקים בשטח השיקום. לשם כך אנו מתכננים סדרת מפגשים שיהוו במה לדיונים פתוחים בנושאים שמעסיקים את אנשי השיקום, היזמים, המתמודדים ומשפחותיהם וכל בעלי העניין הנוספים. מטרת היוזמה הינה לאפשר העלאת דעות שונות לדיון סביב נושא מסוים, וכך ללמוד יחד על המורכבויות והאתגרים שעולים מהשטח. הדיון יתנהל באופן פתוח ומקצועי בהשתתפות מומחים וחברי יספר"א. אתם מוזמנים להציע נושאים או דילמות שאתם חושבים שעשויים להיות רלוונטיים לדיון כזה, ולשלוח אל אורן בכתובת המייל: oren@ispraisrael.org.il או דרך קטגוריית "צור קשר" שבאתר יספר"א. הדיונים יערכו בערך אחת לחודש וארגונים המעוניינים לארח דיון כזה באזורים שונים בארץ מוזמנים ליצור קשר איתנו.

תעסוקה נתמכת לנפגעי נפש במגזר החרדי - הרהורים מן השטח

אברהם ארליך / רכז תעסוקה נתמכת - בני ברק, עמותת בית חם

בשורות אלו אנסה להציג תמונה של שיקום תעסוקתי באוכלוסיה החרדית. ראשית אתייחס לראיה הכוללת של המגזר החרדי לתעסוקה ועבודה, שאיפתו של האדם החרדי הוא לבסס את חייו באוהלה של תורה ולצמוח בפן התורני, אך עם זאת לאחר שהקים משפחה מחובתו לדאוג לכלכלת הבית והוא נאלץ לצאת לעולם העבודה. חשוב לציין כי ישנו חלק במגזר שמאמין כי לימוד התורה הוא הבסיס לעולם,

אתגר נוסף העומד בפני הוא להתמודד עם הסטיגמה הקיימת במגזר הכללי, לא פעם מעסיקים משדרים לי 'גם חרדי וגם פגוע נפש, זה יותר מדי'.

והיציאה לעבודה היא רק מחוסר ברירה, בכל מקרה היציאה לשוק העבודה, כשמתבקשת, מפגישה את האדם עם עולם חדש וזר. בהתייחס לאנשים אותם אני מלווה, הבאים ללא רקע או ידע על עולם העבודה, הקושי שבעתיים משום שמעבר לקושי עם דבר חדש, הם חסרי מוטיבציה ועניין בשל הקשיים הנפשיים, ולאנשים רבים אני נזקק להעניק ידע בסיסי ולהקדיש את הפגישות הראשונות להתייחסות אל עולם העבודה, המעבר מהעולם הלימודי, השונות, נושאים חוקיים כמו: יחסי עובד ומעביד וכו', אתגר נוסף העומד בפני הוא להתמודד עם הסטיגמה הקיימת במגזר הכללי, לא פעם מעסיקים משדרים לי 'גם חרדי וגם פגוע נפש, זה יותר מדי' ובנוסף לסטיגמה על חולי הנפש איתה מתמודדים כל אנשי השיקום, אנו כחרדים מתמודדים עם סטיגמה כפולה, אך עם זאת לא ניתן להתכחש לשינויים המתחוללים באיטיות. ניקח לדוג' את המקרה של משה (שם בדוי), חרדי בן 35, אב ל-5, ללא כל עבר מקצועי או ניסיון תעסוקתי. למד שנים רבות בכולל, אך בשל מחלה שהתפרצה אצלו התקשה בריכוז ואיבד עניין בלימוד התורה כל שעות היום, הגיע אלי לפגישות חדור מוטיבציה לעבוד, אך ללא ידע לאיזה עבודה מתאים ומה מסוגל לעשות, ניסיתי להבין ממנו לו היה זקוק לכסף במיוחד ובהנחה שהוא בריא לגמרי, במה היה רוצה לעסוק? כך גירתי אותו לחשיבה מחודשת אודות יכולותיו וכישוריו. הוא סיפר על משיכתו לתחום הטכני והיצירה, משה גם הציג בפני דברים שפרק ובנה בשעותיו הפנויות בבית, ומתוך אמונה במשה וביכולותיו הצעתי למעסיק המייצר תאורות חירום לקבל את משה לניסיון בעבודה, וכך בעזרת מנהל העבודה ועובדים נוספים במקום שגיסי לתהליך, החל משה בבניית גופי תאורה ובכל המרכיבים הקשורים לחשמל, משה השקיע זמן רב גם בשעותיו הפנויות בבית על מנת ללמוד את המקצוע, תוך שהוא מבצע עבודה איכותית ועילה, כמו כן נאמנותו של משה למקום העבודה גרמו למעסיק לקדם את משה שלאחרונה התקין יחד עם המעסיק תאורות חירום באחד מבתי החולים הגדולים בארץ.

יש פעמים שהמשתקם החרדי מתחבר לעבודה שניתנת לו ובמקביל מצליח לשלב בין תורה לעבודה ע"י גיוס חונך שישמש כחברותא ללימודים תורניים. אך חלק מהמתמודדים הבאים מתוך העולם התורני מתקשים להסתגל לצורך לצאת לעבוד ולראות בעבודה ערך בעל משמעות, לאותם מתמודדים אני מחפש מענה תעסוקתי שעדיין ישאיר אותם עם נגיעה בתחום התורני ויתאים לעולמם הרוחני כמו: משגיחי כשרות, עבודה בחנות של ספרי קודש, עבודה באפית מצות לפסח וכו' העיסוק בעבודות הקשורות בקודש

חדשות מהשטח

מאפשר לאדם החרדי המתמודד עם בעיה נפשית להמשיך להיות מחובר לעולם התורני המהותי והמובנה תוך כדי שילוב ושימוש ב"תרופת" השיקום התעסוקתי.

לפני כשנתיים נתבקשתי להתגייס לטובת אב ל-8 ילדים, כבן 50, מגיד שיעור בישיבה בעברו שעבר משבר נפשי קשה ומספר שנים שאינו מתפקד, לאחר קבלת אישור מוועדת סל שיקום לליווי תעסוקתי נפגשתי איתו, בתחילה בביתו ולאחר מכן דרשתי ממנו להגיע למשרדנו על מנת שנבין יחד את מידת המוטיבציה והמוכנות שלו לתהליך אט אט ניבנה בינינו קשר ואמון, אך כל תפקיד או משרה שהצעתי לו לא עניינה אותו והדבר היחיד שאליו הוא התחבר היה המשרה אותה נשא בעבר כמגיד שיעור בישיבה.

הצעתי לו להירתם לטובת בחורי ישיבה שמתקשים בלימודם ולקדם אותם באופן פרטני. בתחילה עלו קשיים מצידו, אך בסופו של דבר ובשילוב התגייסות של המשפחה הוא מבצע בהצלחה רבה את תפקידו ומקדם מספר בחורים ביום והשמחה והשלווה חזרה לביתו מתוך סיפוק עצמי וערך בכישוריו.

מנגד אני פוגש גם משתקמים ללא כל כישורים, אך עם זאת אינם מוצאים משמעות בתעסוקה שאינה תואמת את עולם התורה ובמיוחד אלה שאינם נדרשים לפרנס משפחה. לדוג' יוסי (שם בדוי), בן 24, גרוש שהשתלב לאחרונה בעבודה בבית דפוס שבו הוא נדרש למיין כתבי קודש ולדאוג שלא יגיעו לאשפה, יוסי החל את עבודתו ממקום שהוא מבצע תעסוקה בהתאם לערכים שלו, אך עם הזמן המעסיק דרש ממנו גם להשגיח על מכונה ואף לשרת לקוחות, יוסי יצר במקום קשרים חברתיים וקיבל משמעות וערך לתעסוקה, וכיום הוא מגויס לתכני העבודה ולעבודה מתוך שמחה וסיפוק.

לסיכומו של עניין, חלק מהאתגרים המשמעותיים העומדים בפניי הם:

- יצירת נסיבות בהם המתמודד החרדי יוכל להשתלב בשוק העבודה תוך כדי שמירה על הערכים עליהם גדל ולשלבם יחד.
- השקעה במוכנות לעבודה והקניית הערכים של עולם זה למתמודד החרדי.
- הפחתת הסטיגמה במגזר העסקי והכללי על אנשים המתמודדים עם בעיה נפשית ככלל ועל זה החרדי העובד בפרט.

וכבר אמר הרמב"ם ש"הדרגה הגבוהה ביותר בצדקה מתן הזדמנות לנזקק לעבוד לפרנסתו.... וכך עושה עימו שותפות או ממציא לו מלאכה עד שלא יצטרך לבריות" (רמב"ם משנה תורה)

אני מאמין כי אנשים המתמודדים עם פגיעה נפשית זכאים להשתתפות שוויונית ופעילה בכל תחומי החיים והחברה, באופן שיאפשר להם לשמור על אמונותיהם ותפיסותיהם.

n.f@bayit-cham.org.il

פסיכודרמה ושיקום בבריאות הנפש

תמי (מיכל) מטפלת בפסיכודרמה, רכזת שיקום, חברת "אלונים"

ד' הולך לקראתו באיטיות. הקבוצה כולה עוקבת אחר צעדיו. הוא נעמד לצדו, כמעט מאחוריו, ככפיל צייתן. שפת גופו הופכת מכונסת וכפופה. הוא עומד כך כמה שניות מותחת

ואז אומר, ככפיל של ב', (ובמונחים מקצועיים - העצמי המורחב שלו):

"כל כך קשה לי לומר את הדברים האלה. זה דורש ממני המון. המון זו לא מילה. באמת. 9 מפגשים אני יושב פה ולא פוצה את פי. אז זה שיקום, לידיעתכם. מה שקרה לי עכשיו. וכל מה שקרה לי עד עכשיו. הקושי להגיע לכאן, ההתייחסות, המחשבות שסוחבות אותי מטה. ואז רגש שהרגשתי, שאני צריך להגיע. להתלבש לנסוע לכאן. לא להיות יותר לבד בבית. ואז המחשבה על לומר משהו, הרצון לומר משהו והקושי הרב, ובסוף - הצלחתי. איזו הרגשה מבלבלת".

ד' יוצא מעמדת הכפיל ומסתכל בב' שמוחה דמעה חיוורת. "כשמסיימים את הקבוצה כולם באים לאכול פלאפל!" קורא א' בקולו הרם וכולם צוחקים. כולם, כולל ד'.

בסיום הם יוצאים כולם יחד לאכול פלאפל. "בשבוע הבא באותה השעה", אני קוראת אחריהם ומחייכת בשביעות רצון.

"נחשוב עלייך", מישהו מסנן ואחרת מצחקקת. אני נשארת בחדר הריק, מתחילה לעבד את המפגש, כשלפתע דלת החדר נפתחת שוב.

א' עומד שם, לבדו, גופו הענק נשען במשקוף. "רציתי להגיד לך...", הוא פונה אליי כמעט בחשש, "שידעתי את זה. ידעתי מה זה שיקום".

אני מחייכת אליו. "אני יודעת שידעת", אני עונה לו, "ועכשיו יאללה, שלא יגמרו לך את הפלאפל".

"אז מה זה שיקום בעצם?", קוטע א' את ההמולה הלא מאד רועשת שבחדר. קולו חזק והשאלה מהדהדת. ששת חברי הקבוצה, ואני, משתתקים.

"אז את עונה או לא?"

א' הוא בחור גדול, איך אומרים, גדול מימדים. הוא ענק, ליתר דיוק. עכשיו הוא נראה לי עוד הרבה יותר.

הוא מצפה לתשובה.

"כן, מה זה בעצם שיקום?", מחזקת אותו י' בקולה העדין והמתעניין.

"אז מה זה שיקום באמת?" אני מחזירה את השאלה אליהם במומחיות.

"אוי, נו, כאילו אני לא מכיר את זה, שמעבירים את השאלה חזרה אליי. את לא יודעת, תגידי שאת לא יודעת. כמה זמן עבר מתחילת המפגש? אני יכול לצאת להכין לי קפה?"

"אני יכול להגיד מה זה שיקום בשבילי".

כולנו משתתקים שוב, הפעם בתדהמה מוחלטת. זהו קול חלש שנשמע בקושי.

"לא ידעתי שאתה מדבר בכלל", מצחקקת י' במבוכה. "לא, בלי להעליב", היא ממשיכה ואז מסתכלת עליו כמתנצלת, "לא ידעתי שהוא מדבר, הרי הוא לא דיבר אף פעם", היא מסבירה.

הוא לא דיבר אף פעם בקבוצה.

במשך 9 מפגשים ב' מקפיד להגיע בזמן, נראה מסודר ומרוגש מאי פעם, מסרב להוציא הגה, אבל מגיע, מקשיב, נוכח.

"בשבילי שיקום", הוא ממשיך בקולו החלש, "זה להצליח לבוא לפה. זה להצליח להוציא את המשפט הזה".

"אני יכול לעשות לו כפיל?", זה כבר ד', שמפנים ומיישם את הטכניקות הפסיכודרמטיות.

"תשאל אותו", אני משיבה.

"אני יכול?" ד' פונה לב' וקם מייד כשזה מהנהן מבלי להישיר מבט.

חדשות כהשדה המחקרי

התמודדות עם סטיגמה על מחלות נפש: מה יכולים ללמוד מטפלים ואנשים העוסקים בסנגור

סקירת ספר חדש מאת קוריגן, רועה וטסאנג

פילם' 22' 22 (תורגם ע"י איילה פרידלנדר כץ)

כותרת הספר:

Corrigan PW, Roe D, and Tsang HWH:

Challenging the Stigma of Mental Illness.

Lessons for Therapists and Advocates. London, Wiley

זה לא צריכה לפסוח על אנשים העשויים לראות עצמם (בטעות) כמי שאינם עוסקים בסנגור או עשייה, רק משום שאולי אינם פועלים למען חקיקה או עובדים בארגונים חוץ-ממשלתיים. ספר זה - או לפחות חלקים ממנו - צריך שייקרא ושיידון על ידי סטודנטים לתואר ראשון ושני במקצועות בריאות הנפש, כולל אנשי סגל בכיר וזוטר, בין אם הינם עוסקים כיום או יעסקו בעתיד בפרקטיקה מקצועית בבתי חולים, במסגרות בריאות הנפש בקהילה, או בתכנון ואדמיניסטרציה. לדוגמה, על כל אחד מאלה לקחת על עצמו להשיב בכנות על שני שאלונים הנכללים בפרק 3 בספר ("התמודדות עם סטיגמה ציבורית"), המכוונים לגלות את אמונותיהם שלהם לגבי אנשים עם הפרעות נפשיות והקשר בין אמונות אלה לבין ערכיהם בנוגע לחברה (עמ' 97 ו-98). הקריאה בספר יכולה לתרום לרגישות בקרב אנשי מקצוע בבריאות הנפש לסוגיות של סטיגמה עצמית בקרב צרכני שירותים וקרוביהם, מרכיב שלעיתים קרובות מוזנח בשגרת העשייה בפרקטיקה הקלינית, למרות השפעתו השלילית. לכן גם מורים ומרצים יכולים לעשות בכך שימוש מועיל בספר.

הספר נושא עימו "טיפים" חשובים לכל אחד משלושת התחומים של סטיגמה שבהם הוא עוסק, אליהם נלוות שיטות הערכה המשלימות אותם. הנטייה לבצע הערכה של תהליכים ותוצאות של פעולות נגד סטיגמה ונגד אפליה היא מאפיין המועיל לבריאותן של תכניות, אשר אותן מקדם הספר באופן שיטתי לכל אורכו. הדבר מוביל את השדה מעמדה של "לעשות טוב" ("do-good") לעבר עמדה של "עשה נכון" ("do-right"), כדי להבטיח כי משאבים אנושיים ופיננסיים מוגבלים אינם מתבזבזים.

רבים מהקוראים יגלו עניין בתיאור היתרונות והחסרונות של פעולות מחאה, כאסטרטגיה להסרת סטיגמה ואפליה. פרק זה יזכיר לקוראים

זהו ספר קטן, ועם זאת גדול מאוד מבחינת התוכן השימושי המצוי בו. זוהי רק הערה חיובית אחת מיני רבות שניתן היה לבחור כמבוא לסקירה זו, על ספר שבו הידע העדכני בתחום הסטיגמה והאפליה מוצג היטב ומובא באופן המכוון לעודד ולהדריך לפעולה. עם זאת, פתיח זה לא יהיה שלם מבלי להוסיף כי בספר גלומה מחויבות עמוקה להסרת הסטיגמה, ויותר מכך האפליה בכל שדרות החיים, המהוות ביטויים כעורים של אי צדק חברתי.

ספר זה מקבץ באופן ייחודי לקורא את הידע הנרחב המצטבר בתחום הסטיגמה ומשתמש לשם כך בתרומה של המחקר, הפרקטיקה (בכל הנוגע לאדם המושפע מהסטיגמה, המשפחה והציבור, המיוצג על ידי סקטורים שונים) וההתנסות הישירה של צרכני שירותים המוארת באמצעות כמה נרטיבים אישיים. כפי שמסבירים המחברים עצמם, הספר מכוון ומיועד לאנשי ביצוע ואקטיביסטים, ומותאם לכל אלו התומכים ומסנגרים לטובת שינוי באמצעות תכניות נגד סטיגמה ואפליה על רקע של הפרעה נפשית.

כיצד משיגים המחברים את מטרותיהם השאפתניות? באמצעות שימוש פשוט ומושכל בכמה פרוצדורות משלימות המתחברות היטב, המקנות לספר קוהרנטיות, בתוך ובין ששת הפרקים המתייחסים לסטיגמה ציבורית, סטיגמה עצמית וסטיגמה מבנית.

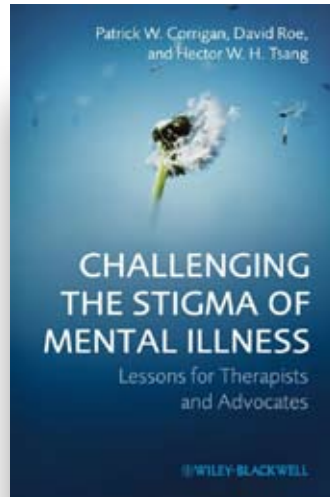
אך בל נשגה (שגיאה חמורה), הקריאה בספר

**המחברים טוענים, בצדק
גמור, כי המאבק נגד
אפליה אינו סובל דיחוי
ואינו יכול להתנהל
בכפפות של משי, משום
שעבור אותם אנשים
הסובלים מאפליה, הזמן
אינו עומד מלכת.**

חדשות מהשדה המחקרי

במונח 'הפרעות נפשיות' עדיף על פני 'מחלות נפש', בהיותו מתאים לסיווג של מדריך האבחנות ICD-10; ולעיתים כמה מההפניות הביבליוגרפיות חסרות, כאשר מובאות כמה הצהרות החלטיות, כגון: "הברית הישנה גורסת כי התנהגות 'מופרעת' דורשת ענישה ב"מוות". (התייעצות עם מומחה מלומד בתחום הברית הישנה, פרופ' ר' אליאור, לא הניבה הצהרה כזו). ישנו 'עמק' אחד שהוא עמוק מכדי שנתעלם ממנו: שלושת המחברים, בעלי ניסיון רב וכן פרסמו מאמרים רבים, הם צוות בינלאומי (ארה"ב, ישראל והונג קונג, סין), ועם זאת דוגמאות רבות מידי מבוססות על ארה"ב, כולל הפניות לדמויות או סוגיות שאינן בהכרח מוכרות לקוראים ממדינות אחרות.

לסיכום: זהו ספר מומלץ ביותר לכל בעלי העניין בבריאות הנפש.

הבוגרים את התנועה האפרו-אמריקאית בארה"ב שהוציאה לרחובות את המאבק כנגד אפליה גזעית. המחברים טוענים, בצדק גמור, כי המאבק כנגד אפליה אינו סובל דיחוי ואינו יכול להתנהל בכפפות של משי, משום שעבור אותם אנשים הסובלים מאפליה, הזמן אינו עומד מלכת. יחד עם זאת, מחאה כלפי התקשורת, כלפי רשויות מערכת הבריאות הציבורית, מחוקקים, מעסיקים וגורמים רבים אחרים, היא אסטרטגיה רצינית הדורשת שיקול דעת זהיר לגבי תוצאות גלוות הפוכות ובלתי רצויות.

אך כיוון שלא קיימים הרים בלי עמקים, הרי שגם בספר בעל ערך זה מונחות כמה בעיות, אם כי אינן חמורות. זוהי הרשימה: הקורא עשוי למצוא כי כמה מהנרטיבים ארוכים יתר על המידה, וככאלה, הם מסתכנים באפשרות לאבד מהשפעתם; השימוש

tuncho_levav@yahoo.com

נצאנו לכתוב מאמרים לעילון מס' 8:

יספר"א שואפת להמשיך ולהעשיר את חבריה בנושאים אקטואליים בעולם השיקום הפסיכיאטרי. עלון המידע מהווה הזדמנות להשמיע קול ולעדכן בפעילות הענפה המתרחשת בתחום השיקום הפסיכיאטרי מזווית הפרקטיקה, המחקר והמדיניות. כדי להשיג מטרה זו אנחנו מזמינים אתכם לקחת חלק בגיבוש התוכן, לשלוח מאמרים וידיעות ולשתף אותנו בתחום המומחיות והידע שלכם. מאמרים ניתן לשלוח לאורן דרעי, רכז יספר"א oren@ispraisrael.org.il עד ה-15.4.12!

עדיפות תינתן למאמרים בעלי אופי חדשני ומקורי שיגיעו בשלב מוקדם ואורכם לא יותר מ-500 מילים. עם שליחת המאמר אנא ציינו את שמכם ותפקידכם ועבור איזה מדור ממדורי העילון אתם מכוונים את המאמר.

עילון המידע יפורסם באתר יספר"א וישלח באופן אלקטרוני למאות אנשים המתעניינים בקידום התחום.

חדשות מהשדה
המחקרי

סדנא בנושא אסטרטגיות של הורים להתמודדות עם האוטונומיה של בן/בת עם נכות נפשית

3"כ רב"ל ז"ל פסיכולוגית, חוקרת, בעלת ניסיון אישי ופוסט דוקטורנטית בחוג לבריאות נפש קהילתית, אוניברסיטת חיפה

ניתוח הנרטיבים של ההורים העלה שלוש אסטרטגיות להתמודדות של הורה עם האוטונומיה של הבן/בת: קבלת המצב, שמירה על עצמי והפחתת תלות.

להתמודדות של הורה עם האוטונומיה של הבן/בת: קבלת המצב, שמירה על עצמי והפחתת תלות.

הממצאים מצביעים על קשרים בין אסטרטגיות ההתמודדות לבין אוטונומיה ואיכות חיים של הורים ושל ילדיהם, וכן על התפקיד המשמעותי יחסית של האבות בקידום האוטונומיה. לאור ממצאים אלו פותחה סדנא שמטרתה לסייע להורה בקידום האוטונומיה של הבן או הבת. הסדנא כוללת זיון בהגדרות שונות של אוטונומיה, בהבחנות בין המושגים אוטונומיה ועצמאות וברלוונטיות של המשגות אלו לחיים של ההורה ולחיים של הבן או הבת. כמו כן כוללת הסדנא למידה של האסטרטגיות להתמודדות ההורה עם האוטונומיה של הבן/בת על מרכיביהם השונים. במהלך הסדנא מעלים המשתתפים דוגמאות ומספרים על מצבים שונים ומתקיימת למידה הדדית.

הסדנא** הועברה בכנס משפחות אנוש מאי 2011 וכן לקבוצות הורים נוספות.

להתרשמותי הסדנא יכולה לתת ידע וכלים להורה כיצד לסייע לעצמו ולבני משפחתו בתהליך ההחלמה של בנו או בתו והיא מתבססת על ידע וניסיון של הורים ובמהלכה עולה ומתגבש ידע נוסף שממנו אפשר להמשיג כלים נוספים להתמודדות.

* עבודת דוקטורט שנושאה "נרטיבים של הורים לבן/בת עם נכות נפשית:מקום מגורים, העדפה והערך של אוטונומיה אישית ואיכות חיים". בהנחיית פרופ' קרביץ וד"ר תובל משיח, המחלקה לפסיכולוגיה, אוניברסיטת בר אילן, Kravetz, Diener, Tuval-Mashiach & Yaniv, 2011.

** הסדנא פותחה תוך התייעצות עם גב' רוני רוזן עו"ס קלינית ומטפלת משפחתית, סניף חולון, אנוש.

אוטונומיה היא צורך אוניברסאלי בסיסי. התפרצות של מחלת נפש יכולה להוביל לתלות מתמשכת במשפחה ולהפרעה בהתפתחות של האוטונומיה וכך לפגיעה באיכות החיים. בדרך כלל, זהות ההורה משתנה מהורה לנערה/להורה "חופשי", כלומר העיסוק והטיפול בבן/בת מצטמצמים במהלך ההתבגרות והמעבר לבגרות. הורים לבן/בת עם נכות נפשית חווים תהליכים אחרים, תקופת האחריות כהורה שהוא מטפל אקטיבי נמשכת גם בתקופת הבגרות של הילדים (Harden, 2005). חלק מההורים לוקחים שוב את הטיפול בבן החולה וצריכים להתמודד עם תחושות של הערכה עצמית נמוכה, ירידה במסוגלות כהורים וחוסר בטחון לעתיד. איכות החיים של ההורים ושל ילדיהם מושפעת מהעומס, הלחץ, התלות של הבן או הבת בהורים והתלות שנוצרת בבן או בת בעקבות המחלה.

לפי Lefley (1997) גישת ההחלמה מחזקת את הפוטנציאל של הנעת אנשים עם נכות נפשית כלפי מגורים עצמאיים ובכך יכולה להיווצר הקלה אצל המשפחה. בנוסף התמונה המשפחתית יכולה להשתנות ממצב של תלות למצב של תלות הדדית. משפחות וקליינטים יכולים לשפר את יחסיהם ולהקטין את תפיסת העומס. חוקרת זו מצביעה על קשר אפשרי בין רווחת המשפחה לבין האוטונומיה של האדם עם הנכות ורואה באוטונומיה אופטימאלית מטרה משותפת של המשפחה והאדם עם הנכות.

במחקר שנערך במסגרת עבודת דוקטורט*, אחת מהסוגיות שנחקרו עסקה בהתמודדות ההורה עם האוטונומיה של בן/בת עם נכות נפשית. ניתוח הנרטיבים של ההורים העלה שלוש אסטרטגיות

תוכנית מנהיגות בין לאומית בבריאות הנפש

Global Leadership Institute

איליטזין מנהלת תחום חברה ופנאי, עמותת אנוש

**הפרויקט אותו רוצה
המשלחת ליזום
בארץ הינו הצטרפות
מתמודד לכל ועדת
סל שיקום ראשונית.
המטרה הסופית היא
היא שהמתמודד
יצטרף כחבר ועדה מן
המניין.**

מנהל המרכז. לאחר מכן נסענו לפגוש מנהלים של מערך שירותים בשם "Alternative" המעניק שירותי שיקום בתחומי הדיוור, התעסוקה והפנאי לכ-1200 משתקמים בכל מרכז מדינת מסצ'וסטס. לאחר מכן נסענו, כל משתתפי התוכנית לארוחת ערב בביתה של מריאן פרקס.

ביום האחרון ביקרנו במרכז המנהל כולו על ידי מתמודדים בשם "Transformation Center" אשר הזכיר לי את פעילות ארגון "התמודדות" אשר היה קיים בארץ ונהל גם הוא ע"י מתמודדים. המקום, המופעל כולו על ידי מתמודדים מפעיל שירותים כמו "דו-שיח", וקבוצות תמיכה רבות למתמודדים המופעלות במתכונת של קבוצות לעזרה עצמית. הדגש במקום הינו על שירות הנותן מקום לשונות התרבותית שבין הקהילות האתניות השונות החיות במקום. כמו כן, הצוות במקום שותף לדיונים והחלטות בתחומי המדיניות הנוגעת לבריאות הנפש במדינת מסצ'וסטס.

כל משלחת לקחה על עצמה פרויקט אותו עליה להוביל בארצה בתחום בריאות הנפש בליווי של נציג מאוניברסיטת בוסטון. את המשלחת הישראלית מלווה ד"ר מריאן פרקס, והפרויקט אותו רוצה המשלחת ליזום בארץ הינו הצטרפות מתמודד לכל ועדת סל שיקום ראשונית. המטרה הסופית היא היא שהמתמודד יצטרף כחבר ועדה מן המניין.

בתחילת חודש דצמבר 2011, השתתפה משלחת ישראלית בתוכנית ה-GLI אשר הונחתה ע"י המרכז לשיקום פסיכיאטרי באוניברסיטת בוסטון. המשלחת הישראלית מנתה 4 חברים: בתיה לייזנר, אחראית תחום דיוור מטעם משרד הבריאות, עמוס להמן, מנהל הוסטל לגברים חרדים בעמותת מרפא לנפש בירושלים, איציק לוי חבר מיל"ם חיפה ובן משפחה ואיליאל צין, מנהלת תחום חברה ופנאי בעמותת אנוש.

ביום הראשון ללימודים, נפגשנו עם שאר המשלחות באוניברסיטה, וכל משלחת תיארה את הנעשה בארצה בתחום בריאות הנפש. בתוכנית השתתפו משלחות מטייוואן, ניו מקסיקו (ארה"ב) איטליה, דרום אפריקה ויוון. כל משלחת כללה מתמודד/ת אחד, איש מקצוע וקובעי מדיניות.

כל אחת מהמשלחות תיארה את הנעשה במדינה, את החוזקות ואת האתגרים העומדים בפניה בתחום בריאות הנפש. ניתן היה לראות כי ישנן ארצות, כמו ניו מקסיקו ואיטליה, אשר בהן התחום השיקומי זוכה לעדיפות ברורה, המערכת האשפוזית קטנה יותר (באיטליה אין כלל בתי חולים פסיכיאטריים ובכל ניו מקסיקו קיים בית חולים אחד בלבד. אשפוזים פסיכיאטריים מתבצעים ביחידות פסיכיאטריות בבתי חולים כלליים ומשכם מוגבל לכמה ימים). לעומת זאת, בטייוואן המערכת הינה מושתתת ברובה על מערך האשפוזי, ובדרום אפריקה וביוון גם המערכת האשפוזית אינה עונה על כל צרכי האוכלוסייה הרבים והמגוונים, והתחום השיקומי אינו מפותח כלל.

במשך היומיים הבאים שמענו הרצאות רבות הנוגעות להחלמה ומנהיגות ועל הקשר בין השניים. בין המרצים היו מומחים מטעם צוות המרכז לשיקום פסיכיאטרי באוניברסיטת בוסטון, וכללה בין השאר גם את ד"ר מריאן פרקס, ד"ר שריל גנגי ועוד. כמו כן ניתנו הרצאות ע"י קובעי מדיניות בעולם ובארה"ב, אשר הובילו מהלכים גדולים של הכנסת עולם השיקום לתחום בריאות הנפש בארצם, כמו הנציב לענייני בריאות הנפש בפילדלפיה והאחראי בתחום זה בשוודיה.

בימים הרביעי והחמישי ערכנו סיורים במספר מוקדים. הראשון היה במרכז ההחלמה באוניברסיטת בוסטון, אשר בוגם השתתפנו בשיעור הנערך במרכז וקיבלנו הסבר על הנעשה במקום מפי

המשלחת הישראלית

ראיון עם דקות חפתח בשיקום

**תקציר ראיון עם יואב קריים:
יו"ר המועצה הארצית לשיקום הנכנס**

מראיין: א/כ"ן זכאי רכז יספר"א

יואב קריים,
יו"ר המועצה הארצית לשיקום הנכנס

תוכל להציג את עצמך?

אני נכה סי.פי ולקוי למידה מאוד מורכב. אני בעל תואר ראשון בחינוך וסוציולוגיה, עושה בימים אלה את התואר השני בתכנית ללימודי דמוקרטיה במגמת סוציולוגיה ומדע המדינה באוניברסיטה הפתוחה. אני מלמד בחוג לריפוי בעיסוק בקריה האקדמית אונו, מרכז קורס לשיקום ושילוב בעולם העבודה בבית הספר לשיקום של משרד הבריאות בקריית אונו, מלמד בבית הספר לעבודה סוציאלית בתל חי ומנהל פרויקט של פיתוח מנהיגות בקרב צעירים מכל סוגי המוגבלויות מטעם עמותת "גוונים", שנקרא 'אסיפת צעירים'. בעשור האחרון הייתי בין מובילי מאבק הנכים בארץ. קודם לכן, כבר בתור ילד הייתי שותף של ארגון בזכות וארגונים אחרים בחקיקת חוק שוויון זכויות.

התהליך הגדול ביותר של השיקום הוא לסייע לאדם למצוא את המשמעות שלו ולממש אותה.

ספר על תפקידך הקודם במטה מאבק הנכים

התפקיד האחרון שלי במטה מאבק הנכים היה מנכ"ל העמותה. לפני זה במשך עשר שנים הייתי דובר. בעצם העבודה שלי הייתה ליצור ולהביא את מדיניות הארגון לביטוי בעבודה מול גופי שלטון. מתוקף זה הייתי בכנסת ימים שלמים, ישבתי כמשקיף בועדת לרון שתיקנה את חוק הביטוח הלאומי ועשתה עוד הרבה מאוד דברים, וכדובר תפקידי היה לבטא את זה החוצה בעבודה מול התקשורת. לגבי סוגית המתמודדים, בתחילת דרכו של מטה המאבק, למרות שברמת החקיקה דאגנו לכולם והתיימרנו לייצג את כולם, זה היה ארגון שמונהג על ידי אנשים בכיסאות גלגלים. אני שמח שברבות השנים הצטרפו אלינו אנשים נוספים עם נכויות נוספות, וכשהלכתי ללימודי התואר הראשון, מילא את מקומי חברי הטוב והאהוב אבי אורן כדובר הארגון, ואז אני חושב שלא רק דיברנו על כולם אלא גם יכולנו להראות שאנחנו עובדים בשביל כולם. הקמנו אז את הקואליציה למען הרפורמה, שאבי ריכז אותה. נכון שעדיין קשה לחלק מהאנשים, גם מתמודדים וגם בנכויות אחרות, ליישם את החיבור החברתי אבל אני חושב, וכך פעלתי ואני פועל לאורך השנים, שציבור הנכים, ולא משנה איזה נכות, הוא ציבור בעל אינטרסים משותפים, צרכים משותפים והוא צריך לפעול ביחד. מבחינתי, כשאני אומר נגישות, לא משנה אם זה נגישות לנכה נפש שצריך הגמשה בנהלים או רמפה לכסא גלגלים.

ספר על הקשר שלך עם תחום השיקום בבריאות הנפש, איפה פגשת את תחום השיקום?

אני עובד במשך הרבה שנים עם ד"ר נעמי הדס לידור, שהייתה יו"ר המועצה הראשונה. ממנה ומהמפגש עם נכי נפש לאורך השנים אני לומד. הייתי אחד המקימים של ארגון לשמ"ה, אמנם אני לא נכה נפש בעצמי, אבל מתוך הרצון לאפשר סגור עצמי של אנשים עם מגבלה נפשית ולסייע בתהליך. אני פעיל במאבק על הרפורמה, למדתי קורס בניהול מערכות שיקום בבית הספר לשיקום. עיקר תפקידי של המועצה הוא להיות ראש חץ של מדיניות, ואני איש של מדיניות. המדיניות מבחינתי צריכה להיות כזו שיוצרת למתמודדים שזקוקים לשיקום את מגוון החלופות הגדול ביותר בכל תחום מתחומי החיים, כדי שהם יוכלו לבחור את אורח חייהם, כדי שיוכלו בכל פעם להגיע למסגרת שבעיניהם תתאים להם, כדי לוודא שיש שם את היכולת גם מבחינת הגמישות של המערכת וגם מהבחינה המקצועית, ללוות את המתמודדים בתהליך הזה. מלווים זה לא אומר מחליטים, זה אומר אנשים שהמתמודד יכול לפנות אליהם ושהם פונים אליו, מסייעים לו אבל בסופו של דבר המטרה היא להביא ככל שניתן ובאופן הכי עמוק

ראיון עם דמות מפתח בשיקום

שאפשר את ניהול החיים של האנשים לאנשים עצמם. זה מה שצריכה לעשות מערכת השיקום, ומתוקף זה לתת את הכלים הנדרשים כדי לעשות את זה. פרויקטים שונים, כמו השכלה נתמכת, זה דבר שצריך להתעמם בעיני השתלבות אמיתית של אנשים בעבודה, ולא מהכיוון של 'בואו תעשו מצווה', 'קחו אחריות חברתית ותעסיקו אנשים עם מוגבלות', או, אני שומע הרבה את המילים: 'הוא יהיה נאמן', 'הוא יהיה אסיר תודה'. שלא לדבר על זה שאת רוב המפעלים המוגנים הייתי רוצה לראות כפרק בהיסטוריה. בשאיפה שלי מערכת השיקום צריכה ללוות את האדם בתהליך ההחלמה תוך כדי זה שהוא כל הזמן, בכל צומת, בוחר בעצמו את הפניה הרצויה.

הזכרת את תפקיד המועצה בקביעת מדיניות. מה תוכל לספר על פעילות המועצה עד היום, ואיך בכוונתך ליישם את המטרות שהזכרת בתחום המדיניות?

"עולם מקצועי נכון הוא עולם שמחבר בין תיאוריה לפרקטיקה, ובהקשר זה גוף כמו יספר"א יכול לעזור הרבה"

על פי חוק השיקום מטרות המועצה לפתח את השיקום ולפקח על עבודת צוות השיקום באגף בריאות הנפש. אני רואה במועצה את הזירה שבה כל הגורמים העוסקים בדבר נפגשים כדי ללבן דברים ולחשוב לאן להתקדם. למשל, פרויקט השכלה נתמכת נולד במועצה. אני יודע שפרויקט סוקרי איכות, שלצדדי מוטלת עכשיו חרב על צווארו, ואני חושב שצריך להציל אותו, נולד במועצה. אני רוצה להביא לכמה דברים שהמועצה תעשה. למשל, אני חושב שצריך למצוא דרך להרחיב את עולם השיקום לילדים ונוער, בין אם במסגרת חוק השיקום הנוכחי ובין אם במסגרת חוק נפרד שיסמיך את המועצה הזאת או מועצה אחרת לפקח ולפתח את זה. אני חושב שיש מקום להידבר עם המועצה לגריאטריה כדי ליצור הבנה ייחודית של הצרכים של מתמודדים מזדקנים, ולמצוא להם פתרונות. אני חושב שצריך לדבר על תחלואה גופנית, שמגיעה למצבים מאוד קשים, גם כתוצאה מהכדורים וגם כתוצאה מהזנחה, בין אם תהיה רפורמה ובין אם לא תהיה רפורמה. קראתי מחקר שאומר שנכי נפש מתים כ-20 שנה מוקדם יותר מהאוכלוסייה הכללית. אלה דברים שחייבים להשתנות. אני בא מהלוגו-תראפיה, מויקטור פרנקל, ואני חושב שהתהליך הגדול ביותר של השיקום הוא לסייע לאדם למצוא את המשמעות שלו ולממש אותה.

רונית דודאי, ממונת שיקום ארצית, הצהירה בעבר שהיא פועלת לבניית אגף שיקום נפרד במשרד הבריאות. האם תתמוך בזה?

מאוד. אני חושב שזה מאוד קריטי, משתי סיבות: סיבה אחת, כאילו פרוזאית, אבל מאוד חשובה - מעמד פוליטי פנימי. ברגע שאתה מנהל אגף המשמעות שלך ויכולת ההשפעה אל מול גופים אחרים יותר גדולה. דבר שני, האגף לבריאות הנפש מנוהל על ידי רופאים פסיכיאטרים. רופאים בדרך כלל אמונים על למצוא איפה אתה חולה ולתקן את זה, ולא זו התפיסה של השיקום כיום. אני חושב שרונית ואני באים מאותה תפיסה עקרונית, לכן אנחנו חושבים שלרופאים, לפסיכיאטרים, יש יכולת נמוכה בייצוג הצרכים של השיקום ובהבנה שלו בתוך המערכות. כדי שלא נהיה כפופים לפסיכיאטריה אלא ניצג את השיקום שמוביל תפיסה ודרך אחרת, המחלקה של רונית צריכה עצמאות, כאגף נפרד. אחת המטרות הברורות שלי זה ליצור הבנה יותר טובה של תפיסת שיקום ושל המעבר להחלמה, של היכולת ואפילו החובה של אנשים עם נכויות נפשיות לקחת אחריות על חייהם כחלק מתהליך ההתקדמות שלהם.

מה אתה יודע על יספר"א, ואיך אתה חושב שיספר"א יכולה להשתלב בפעילות של המועצה?

אגיד לך בכנות שאני יודע מעט על יספר"א, אבל מהכובע האחר שלי כסוציאליסט, אני קודם כל בעד ארגוני עובדים באשר הם. שמירה על זכויותיהם של העובדים מאוד חשובה גם לעובדים עצמם וגם למקבלי השירות, כי בסופו של דבר עובדים מקופחים הם בדרך כלל עובדים רעים, לכן התארגנות של עובדים זה חשוב למערכת. מעבר לזה, הייתי רוצה שתיווצר מהשטח בנייה של דיסציפלינה, כמו שאנשי השטח רואים אותה, שתנהל דיאלוג עם האקדמיה כמו שהיא רואה אותה מהצד המחקרי. עולם מקצועי נכון הוא עולם שמחבר בין תיאוריה לפרקטיקה, ובהקשר הזה גוף כמו יספר"א יכול לעשות הרבה, זה מאוד חסר היום בשטח ואני מקווה שאתם הולכים לכון הזה.

אתה יכול להרחיב למה אתה מתכוון בבניית דיסציפלינה? אני גם אתקן, יספר"א הוא בית מקצועי לאנשי

שיקום, שמטרתו היא קידום המקצועיות בתחום.

דיסציפלינה זה תחום דעת. תחום הדעת זה תחום השיקום הפסיכיאטרי. כאשר עובדים על קידום תחום הדעת מהמקום של הפרקטיקה, ואילו האקדמיה עובדת מתוך התיאוריה, אתם עושים דבר מאוד חשוב. בסוף, התוצר הנכון הוא תוצר של חיבור בין הפרקטיקה של היומיום והתיאוריה, באמצעות שיפור הדיאלוג המתמיד בין אנשי שטח לחוקרים. אם המטרה של יספר"א היא פיתוח המקצועיות מתוך ראייה פרקטית של חיי היומיום בתוך עולם השיקום, אז אתם עושים עבודה מאוד חשובה. זה כיוון מאוד נכון, מאוד רצוי ומאוד חסר נכון להיום.

איך אתה רואה את שיתוף הפעולה בין המועצה לבין יספר"א?

אני חושב שבמועצה שאני אקים יהיה ליספר"א נציג. משום שאי אפשר לדבר על השיקום בלי המתמודדים, בלי משפחותיהם ובלי אלה שעושים את העבודה השיקומית, ונתקלים בדילמות מהמקום היומיומי הטבעי של המציאות. במגדל השן של קובעי המדיניות או של האקדמיה, אנחנו יכולים להחליט שמשהו פחות מהותי או יותר מהותי, ואילו השטח קובע לעצמו כללים מתוך החיים. לכן, כדי שהמועצה תהיה יעילה, היא חייבת להכיר את החיים עצמם. אני בעצמי מתכוון לחרוש את הארץ בגלגלי ולהכיר כל פינה בעולם השיקום ואת אופן פעולתו. הקול של העובדים חייב להישמע, הדילמות שאתם מכירים מהשטח חייבות לבוא לביטוי, הקלקולים ברמת החקיקה והמדיניות והמשמעויות שלהם, אתם כעובדים בשטח יודעים אותם הכי טוב. בעיני לא תיתכן עבודה אמיתית של השיקום בלי כל המרכיבים שלו, ואתם מרכיב מאוד משמעותי.

לקראת סיום, היית רוצה להעביר מסר לקוראי העלון?

המסר שלי יהיה בכמה דברים: ברמה הפרקטית, אני יודע שאני לא מקצוען ברמות של נעמי הדס-לידור ואורי אבירם, אבל אני כן מקצוען בתחומים אחרים, שהם תחומי המדיניות, ובשמם באתי לעשות את העבודה. יש לי המון מה ללמוד, אני מתכוון ללמוד ואני רואה בכם שותפים שלי. אני לא מרגיש שלא בנוח לומר את זה, משום שאף אחד מאיתנו לא מומחה בכל. אני חושב, בחוסר צניעות, שאני זה מה שהמועצה צריכה עכשיו. אני אומר את זה אחרי שיחות עם אורי, שממשיך ללוות אותי ברמה האישית, ועם נעמי. אני גם מביא את ניסיון חיי, שהוא לא מתחום הפסיכיאטריה, אבל כמו שאמרתי, בעיני יש הרבה השקות למוגבלויות אחרות, לכן ניסיון חיי גם כמטופל וגם כמטפל הוא משמעותי. אני פוגש בשטח מתמודדים, ואני קורא לכם לנהל איתי דיאלוג ולהיות שותפים למסע למידה שנעשה כולנו ביחד. אני רואה בכם כתובת ורוצה שאתם תראו בי כתובת לכל דבר שצריך לדעתכם להעלות לסדר היום. כאנשי מקצוע, אגיד לך כלל שאותו אני דורש מכל אנשי המקצוע שאני מלמד, וזה: לא משנה למה בנאדם הגיע אליכם, התפקיד שלכם זה להאמין בו ולזכור שהוא תמיד יכול להגיע צעד אחד לפחות יותר ממה שכל אבחון בעולם ניבא. קדימה יותר, לפחות צעד אחד. זה נכון גם לגבי אנשים עם נכויות מאוד קשות, כולל אנשים עם נכויות פסיכיאטריות, ואני מדבר מתוך היכרות עם אנשים שליוויתי כאדם לאדם.

oren@ispraisrael.org.il

חלופות לאפטרופוס

14"3 יאג 21/16

חלופות מהתחום הכלכלי:

פעמים רבות ממנים לאדם אפטרופוס לאור התנהלותו הכלכלית הבעייתית ולאור החשש כי ייכנס לחובות וכי יבזבז את קצבת הנכות שלו. במקרים בהם החשש הזה הוא מוצדק, ישנן כמה חלופות לאפטרופוס:

1. **מורשה חתימה בחשבון הבנק** - הוספת מורשה חתימה בחשבון הבנק אשר יהיה מחויב לאשר פעולות כלכליות מעל סכום מסוים. בכך מוגבלת יכולתו של האדם לבזבז את כספיו זאת מבלי שתישלל ממנו הזכות לנהל את ענייניו הכספיים.
2. **רישום הערת אזהרה על נכס** - אדם שמחזיק נכס נדל"ני (כגון דירה) ואשר קיים חשש כי ברגעי פסיכוזה הוא עשוי למכור את הנכס ולהזיק לעצמו מבחינה כלכלית, יכול לרשום הערת אזהרה שמתנה את מכירת הדירה בהסכמה של גורם נוסף. בכך הוא מגביל את עצמו מהחלטות פזיזות ומזיקות.
3. **פתיחת חשבון בבנק הדואר** - היתרונות בחשבונות בבנק הדואר הם שלא ניתן להחזיק בכרטיס אשראי עבור חשבון זה. כמו כן חשבון בבנק הדואר הינו חשבון מוגבל ואדם אינו יכול להוציא כסף אלא אם כן יש לו יתרה בחשבון הבנק.
4. **הגבלת השימוש בכרטיסי אשראי/פנקסי צ'קים**
5. **מינוי מקבל גמלה** - ניתן לפנות לביטוח הלאומי ולבקש למנות מקבל גמלה. משמעות הדבר היא כי הביטוח הלאומי יעביר את קצבת הנכות ל'מקבל הגמלה', בין אם הוא קרוב משפחה ובין אם הוא גוף חיצוני, אשר יהיה אחראי לניהול גמלת הנכות.

בגיליון הקודם, התייחסנו לתהליך מינוי האפטרופוס ולזכויות של אנשים עם מוגבלויות בתוך ההליך. בגיליון זה, נבקש להתמקד בחלופות שונות לאפטרופוס שחשוב להכיר, בטרם בוחרים במינוי אפטרופוס.

למה צריך חלופות לאפטרופוס?

ישנן כמה סיבות לפיתוח חלופות לאפטרופוס:

הסיבה הערכית - מינוי של אפטרופוס מביא להגבלה משמעותית ביכולתו של האדם לקבל החלטות על חייו. על כן ראוי לקדם פתרונות חלופיים שנותנים מענה לצרכים של האדם, אך פוגעים באופן מינימלי בזכותו לחירות ולאוטונומיה.

ביקורת על מוסד האפטרופוסות - בשנים האחרונות הולכת ומתרחבת הביקורת על גופים חיצוניים שנותנים שירותי אפטרופוסות. מבקר המדינה פרסם דו"ח חמור על תפקוד הקרן לטיפול בחסויים בתחילת שנת 2011. כמו כן אנשים עם מוגבלות רבים מותחים ביקורת על כך שהשירות שהם מקבלים מגופי האפטרופוסות הוא מינימלי ואינו מצדיק את התשלום שהם נדרשים לשלם מקצבת הנכות כדי לשלם על השירות.

שימוש בלתי מדתי - גורמי הרפואה, הרווחה ומערכת בתי המשפט נעזרים באופן שגוי ובלתי מידתי בכלי של אפטרופוס. כיום, מתוך כ-40,000 אנשים שמונה להם אפטרופוס, 93% הם תחת מינוי כללי של גוף ורכוש. משמעות הדבר היא כי אנשים רבים אשר זקוקים לאפטרופוסות מוגבלת, מוצאים את עצמם תחת מינוי קבוע וגורף.

שימוש בלתי נחוץ - פעמים רבות השימוש באפטרופוס נובע מאי הכרה של חלופות יעילות ופשוטות יותר.

מכל הסיבות האלה, נפרט בקצרה כלים שניתן לעשות בהם שימוש כחלופות למינוי אפטרופוס.

חדור משפט

חשוב להדגיש כי האדם יכול לבחור בחלופות האלה על דעת עצמו. במידה ובית המשפט חושש כי לא די בכך, בית המשפט בעצמו יכול לבחור בחלופות תוך שהוא 'תופר' את החלופה לצרכים של האדם. כך למשל בית המשפט יכול לקבוע מי יהיה מורשה החתימה הנוסף בחשבון הבנק.

עוד חשוב להדגיש כי פעמים רבות, האדם אינו זקוק להגבלות שנמנו לעיל אלא לעזרה ולסיוע בניהול ענייניו ובקבלת החלטות בנוגע לחייו. המענה לצורך זה אינו מינוי אפוטרופוס, אלא סיוע של גורמי ליווי ושיקום. כך למשל לאחרונה, אדם עם מוגבלות נפשית משמעותית, בעזרתה של מתאמת הטיפול במסגרת הדיור שלו, הצליח להשתחרר ממינוי האפוטרופוס וזאת מבלי לבחור בכל חלופה. בקשתו הסתמכה על כך שהוא מקבל עזרה בשעת הצורך וכי הוא הוכיח התנהלות כלכלית למופת במרוצת השנים.

חלופות מהתחום הרפואי:

1. **ייפוי כוח רפואי** - אדם יכול לחתום על ייפוי כוח (על פי חוק זכויות החולה) בו הוא מייפה את כוחו של חבר או קרוב משפחה (מיופי כוח) שיוכלו לקבל החלטות רפואיות בשמו, במקרים בהם לא ניתן לברר את דעתו בשל התקף פסיכטי פעיל או אובדן הכרה.

2. **פנייה להליכי טיפול רפואי בכפייה** - על פי החוק הישראלי ניתן לכפות טיפולים רפואיים על אנשים, בין אם מדובר בהליך אשפוז בכפייה בבית חולים פסיכיאטרי ובין אם מדובר בטיפול מציל חיים בבית חולים רגיל. חוקים שונים קובעים את הפרוצדורה ואת התהליכים המשתנים מהליך להליך. במידה וקיים חשש כי האדם לא יקבל החלטות רפואיות נכונות עבור עצמו, אין צורך במינוי אפוטרופוס וניתן לנקוט בהליכים שהחוק מאפשר, במגבלות שהחוק מגדיר. חשוב להדגיש כי לאפוטרופוס אין סמכות לכפות החלטה רפואית על האדם החסוי בניגוד לרצונו.

מדור משפטי

שאלה:

אני תחת צו מינוי אפוטרופוס, ואני רוצה לבטל את האפוטרופוסות ובמקום זאת לבחור בחלופות מהתחום הכלכלי, מה עליי לעשות?

תשובה:

ראשית נמליץ לך לשבת עם קרובי משפחה ואנשי שיקום שיש לך אמון בהם, ולנסות להגדיר את הסיוע שאתה זקוק לו ואת המגבלות שאתה עשוי להזדקק להם. בשלב זה כדאי לקחת בחשבון את עמדת אנשי המקצוע כפי שזו הוצגה בהליך מינוי האפוטרופוס בבית המשפט וזאת גם אם אינך מסכים לעמדתם. השופט נותן משקל רב לחוות הדעת המקצועיות וכדאי שגם אתה תיקח אותם בחשבון.

לאחר שגיבשת תכנית שכוללת מצד אחד את הסיוע והליווי שאתה מקבל (ממשפחה, חברים ו/או אנשי מקצוע) ומצד שני את ההגבלות שאתה מוכן לשקול - כגון הוספת מורשה חתימה לחשבון הבנק, אתה יכול לפנות לבית משפט לענייני משפחה.

נסח מכתב לבית המשפט לענייני משפחה שבו נדון ענייך בעבר ובו בקשתך לשקול ביטול או צמצום של האפוטרופוסות ובחירה בחלופות במידת הצורך וכן כי יתקיים דיון בנושא. צרף למכתב את המלצות אנשי המקצוע והגורמים הרפואיים שתומכים בבקשתך. שלח את בקשתך ואת ההמלצות לבית המשפט (אפשר גם בפקס). חשוב שתציין על הבקשה את מספר התיק ואת שם השופט שדן בענייך בפעם הקודמת, כאשר החליט למנות לך אפוטרופוס. כמו כן, חשוב שתדגיש בכותרת הפנייה כי מדובר בבקשה לביטול האפוטרופוסות. קרוב לוודאי שהשופט יבקש תסקיר של פקידת סעד, ולאחר שישמע את עמדתה ואת עמדת המדינה יזמן דיון ויקבל החלטה. חשוב שתהיה נוכח בדיון כדי שתוכל להיות מעורב בקבלת ההחלטות שמתקבלות בענייך. לא מדובר במסלול בלתי אפשרי, ואנשים הצליחו בו בעבר. במידה ותזדקק לעורך דין תוכל לפנות ללשכה לסיוע משפטי של משרד המשפטים. כמו כן אתה מוזמן לפנות לארגון 'בזכות' כדי לקבל מידע וסיוע בתהליך. בהצלחה רבה!

yotamt@bizchut.org.il

יספר"א מזמינה אתכם להפנות שאלות למערכת העלון במייל: oren@ispraisrael.org.il או בפקס 02-6234326 בכל נושא הנוגע לזכויותיהם של אנשים עם מוגבלות ועו"ד מטעם "ארגון בזכות" יענה על שאלות נבחרות במסגרת הפינה 'שאלות ותשובות'.

יום עיון בנושא קידום התערבויות מקדמות החלמה באשפוז ובקהילה: ניהול מחלה והחלמה כמקרה מבחן

יולי 2011, MSW מנהלת השרות הסוציאלי, המרכז הרפואי לבריאות הנפש לב-השרון

בסה"כ השתתפו בתוכנית כ-140 מתמודדים, ב-20 קבוצות, מ-9 מסגרות שונות.

פאולה התייחסה לעקרונות המנחים של התוכנית: המשמעות של התקווה, מקומו של המתמודד כמומחה, הדגש על הבחירה העצמית, השותפות של האדם ומקומו הצנוע של המנחה של הקבוצה. במהלך השנה הקבוצות עוסקות בתשעה נושאים שונים, המקנים כלים להתמודדות עם מחלת הנפש וכוללים מתן ידע על המחלה ועל הדרכים היעילות להתמודד עמה. כמאזינה ומכירה את נושא ההתמודדות עם מחלות נפש, התכנים לא היו חדשים אך הדרך המובנית, הבהירה, המכבדת את רמת ההבנה של כל מתמודד, הייתה בהחלט מרשימה. ניכר שהתוכנית מכוונת היטב לקהל היעד, ונותנת כלים ממשיים למתמודדים, לשם ניהול מחלתם. התפיסה המכבדת את האדם המתמודד ניכרה מאופן ההגשה ומאישיותה הקורנת של פאולה.

ההרצאה השנייה הייתה של דר' פיפר מאייר, מאוניברסיטת צפון קרוליינה בארה"ב. נושא ההרצאה היה "התערבויות מכוונות החלמה עם אוכלוסיות מגוונות". דר' מאייר דיברה על האתגרים שבהחלמה: מתן עזרה לאנשים להבין מהי החלמה לצד סיוע למציאת נתיב החלמה הייחודי להם. היא התייחסה לאתגר שבשילוב ההחלמה בחיים בכלל, חזרה אל המודל הידוע של דר' פטרישיה דיגן ושוב התייחסה לאזורים בחיים הנותנים סיפוק לעומת אלו שאינם מספקים.

בהמשך התחברה לנושא הכנס, וליתרונות

המשתתפים סיכרו על חויית ההשתתפות בתוכנית, שכללה לא פעם יציאה מתוך עמדות מקובעות ונכונות, להתנסות בדרך שונה, מאתגרת אך מספקת.

ב-15 בספטמבר 2011 באולם שבמרכז הרפואי לבריאות הנפש בבאר-שבע, נאספו יחדיו מתמודדים, אנשי מקצוע משרות שיקום בקהילה ואנשי טיפול מהמרפאות ומבתי חולים, לסכם שנה של שיתוף פעולה יוצא דופן בין האגודה הישראלית לשיקום פסיכיאטרי (יספר"א), איגוד הפסיכיאטריה, המרכז לבריאות הנפש באר-שבע, המרכז להכשרה ולחקר שירותים ומדיניות בתחום בריאות הנפש אונ' חיפה, מערך השיקום בקהילה והאגף לבריאות הנפש במשרד הבריאות.

שיתוף הפעולה בין גורמים אלה נועד בניסיון ראשון להטמיע התערבויות מקדמות החלמה בצוות של מרכז רפואי. אחת מההתערבויות השיקומיות שהוטמעו הינה תכנית מובנית ומבוססת ראיות של ניהול מחלה והחלמה.

התוכנית הוצגה על ידי פאולה גרבר אפשטיין, שסיפרה על שתי קבוצות המנחים שהנחתה במהלך השנה, מידי שבוע, בהם השתתפו כ-30 אנשי מקצוע: עו"סים, פסיכיאטרים, מדריכי ריפוי בעיסוק ומדריכי שיקום.

כל זוג מנחים הפעיל קבוצת מטופלים לאורך תשעה חודשים, בקבוצות עם משתתפים קבועים. התוכנית מובנית, והנושאים נלמדים או מעובדים, בסיוע חוברות הנחיה. מפתחי התוכנית הם Susan Gingerich ו-Kim Mueser והיא תורגמה והותאמה לישראל ע"י שלמה קרביץ, נעמי ורבלוף, דייוויד רועה ופאולה גרבר אפשטיין מאוניברסיטאות חיפה ובר-אילן

דר' פיפר מאייר, אונ' צפון קרוליינה

סיקור אירועים

מתוך עמדות מקובעות ונכונות להתנסות בדרך שונה, מאתגרת אך מספקת. במיוחד נגעו דבריה של דר' ליברמן, הפסיכיאטרית וכן דבריה של המתמודדת מרהט, ששיתפה אותנו בדרך המשמעותית שעשתה, כאישה בחברה מסורתית וכנפגעת נפש.

לסיכום, הכנס העשיר את הידע, חיזק את התפיסה שמתמודדים מסוגלים לנהל את מחלתם היטב, ובעיקר שכנע ביכולת להטמיע תכניות שיקומיות חדשות במסגרות שונות, ובקרבת המטפלים והמתמודדים גם יחד.

yehuditg@lev-hasharon.co.il

של ניהול החלמה. הדגישה את החשיבות של מתן בחירה לאדם להגדיר מהן המטרות אליהן הוא שואף. רמת הפירוט בכל עניין הייתה גבוהה מאוד: היא תארה איך כל נושא צריך להיבדק לעומק, עם מי לחלוק את הבחירה וכו'. דר' מאייר נתנה הנחיות מפורטות כיצד על המטפל לעבוד עם המטופל. לעתים נדמה היה שההנחיות מפורטות מידי, יורדות לרמת פירוט מיותרת אצל אנשים העוסקים בנושא ומכירים את הדברים מקרוב. לעתים אפילו אינן משאירות מקום לידיע וליוזמה של הצמד מטפל ומשתקם.

בחלק השלישי והאחרון התייצב פאנל מכובד על הבמה שכלל אנשים שנטלו חלק בתוכנית, מטפלים ומתמודדים. הפאנל כלל את ד"ר תמר ליברמן, שהנחתה קבוצת נשים, את סמדר קומיסר, עו"ס העובדת באשפוז יום ואת רותי לוי, מפקחת קלינית, אחות פסיכיאטרית במקצוע מביה"ח, את מירב בן הרוש-צרויה, עו"ס ומנהלת סניף אנוש באר-שבע, ואת איברהים אלטאונה, עו"ס מחברת אלונים העובד ברהט, שעבד עם מטופלת בודדת מרהט, שדיברה נפלא אך ביקשה להישאר בעילום שם. המשתתפים סיפרו על חוויית ההשתתפות בתוכנית, שכללה לא פעם יציאה

יספר"א. בונים קהילה מקצועית לקידום השיקום הפסיכיאטרי בישראל.

www.ispraisrael.org.il

רח' משה הס 12, ירושלים 94185 | טלפון 02-6249204 | פקס: 02-6234326 | דוא"ל: office@ispraisrael.org.il

סיקור אירועים

כנס בנושא: ערכם של קשרים בינלאומיים בשיקום הפסיכיאטרי

סיגל מאטנך ואילן כהנא

מערך ההסמכה של USPRA - Psychiatric Rehabilitation Practitioner Certified - בני כהן

בני הציג את מערך ההסמכה שיצרה USPRA בשנת 2001, סביב הרצון להבנות את הדיסציפלינה המקצועית הייחודית של השיקום הפסיכיאטרי. ההסמכה של CPRP מושתתת על ידע ועקרונות בשבעה תחומים עיקריים המכילים ומקיפים את כל השיקום הפסיכיאטרי: כישורים בינאישיים, כישורי תפקיד מקצועי, שילוב בקהילה, הערכה תכנון ותוצאות, התערבויות להשגת מטרות, כישורים מערכתיים וכישורים בשונות ותרבות. אנשי מקצוע בעלי תארים שונים כמו גם עובדים חסרי השכלה מקצועית פורמאלית מחויבים לרכישת הידע הנ"ל, לזמן עבודה משמעותי בתחום ולהכשרות ייעודיות לשיקום פסיכיאטרי (כל אחד על פי מצבו הבסיסי), התחיבות לקוד האתי ובדיקה לגבי עבר פלילי. לבסוף לאחר שמולאו תנאים אלו רשאי העובד לגשת למבחן אחיד כמורשה CPRP. כיום, מכירות בהסמכה זו כמחצית מהמדינות בתוך ארה"ב וכ- 2600 עובדים עברו את מבחן ההסמכה. יש לציין שתהליך ההסמכה כרוך בהשקעה כספית בקורס של CPRP ובעלות המבחן עצמו. יספר"א בוחנת היום את יתרונותיה של שיטה זו עבור תחום זה בישראל.

למידה מהרצאה של גארי בונד על תעסוקה נתמכת Supported Employment - אודי מרלי

אודי עוסק בתחום התעסוקה הנתמכת ובחר להקדיש את מירב זמנו בכנס לתחום זה. בבוסטון, התעסוקה הנתמכת הינה סוג התמיכה התעסוקתית העיקרית, זאת על רקע תפיסה של תמיכות תעסוקתיות מוגנות כבלתי יעילות כהכנה לעולם העבודה. גארי בונד הציג מודל המציג עקרונות מנחים לתעסוקה נתמכת כמו קבלה לשירות כל מתמודד שמעוניין להתקבל לשירות, ולא

אנשי מקצוע בעלי תארים שונים כמו גם עובדים חסרי השכלה מקצועית פורמאלית מחויבים לרכישת הידע הנ"ל, לזמן עבודה משמעותי בתחום ולהכשרות ייעודיות בשיקום פסיכיאטרי.

במהלך העשור האחרון תחום השיקום הפסיכיאטרי בישראל הולך ומתפתח. מונח ההחלמה האישיית ממחלת הנפש תופס מקום רב יותר בתהליכי השיקום האישיים עבור צרכנים. אחד האמצעים העיקריים לקידום אפשרויות להחלמה אישית עבור צרכני בריאות הנפש, הינה על ידי יצירת מרחב מתמיד לחשיבה, יצירה, שינוי, פיתוח והטמעה של תפיסות, גישות ומודלים לקידום ושיפור איכות השירות הניתן בתחום השיקום הפסיכיאטרי.

למידה ממודלים קיימים ומתפתחים במדינות אחרות בעולם הינה משמעותית לקידום תחום השיקום הפסיכיאטרי בישראל. מודלים ארגוניים, מערכתיים, תפיסתיים ושל התערבויות מקדמות החלמה נבחנו מול התרבות הישראלית ונבחנת תרומתם עבור צרכני בריאות הנפש. יצירת קשרים

עם צרכנים, אנשי שיקום ואנשי מחקר במדינות שונות בעולם הינה בעלת ערך לשימור הלמידה ההדדית. לאורך פעילותו של ארגון יספר"א נראית חשיבות רבה ליצירת קשרים בינלאומיים ובחינה של אימוץ מודלים הנראים בעלי ערך לתרבות השיקום הפסיכיאטרי הישראלית. כידוע ארגון יספר"א שם לו למטרה השנה לאפשר לאנשים מתחום השיקום בארץ להשתתף בכנס הבינלאומי של USPRA בבוסטון שהתקיים במשך 4 ימים ביולי 2011. המשלחת הישראלית כללה 5 חברים שזכו למלגת תמיכה ובחרו באופן חופשי את ההרצאות, הסדנאות והסיוורים בהם השתתפו והעמיקו את ההכרות עם שירותי שיקום פסיכיאטריים על תפיסתם הערכית, מקצועית וארגונית.

במהלך חודש דצמבר השנה, התארגנו חברי המשלחת הישראלית לסיקור ודיון בנושאים שנלמדו על ידם בבוסטון. כמשתתפים בכנס זה, יכולנו לטעום דרך הרצאותיהם של משתתפים אלו מעט מן החוויות, המחשבות והרשמים אותם חוו ולמדו, תוך דיון פורה והתייחסות לשונות ולדמיון מול המציאות והתרבות במערך השיקום הפסיכיאטרי בישראל:

סיקור אירועים

שונים ודומים לאלו שבישראל מאפשרות הרחבת אופקים ולמידה מהצלחות כמו גם מאי הצלחות. לאורך ההרצאות הובע הפער הקיים בין עבודה מובנית מאד הנהוגה בארה"ב כמו כתיבת פרוטוקולים, מנואלים, ערכות עבודה, לעומת עבודה יותר אינטואיטיבית ופחות מאורגנת בישראל. מה רצוי על פני מה והאם ניתן לבחון את העבודה האינטואיטיבית לצד יצירת מודלים כתובים ומאורגנים, כל אלו, נותרו כשאלות להמשך פיתוח וחשיבה.

תודה ל-ISPR על האפשרות להיחשף לתכנים מרתקים אלו גם ללא טיסה של 12 שעות...

umarili@nana10.co.il; benny60@gmail.com;

davidxh77@gmail.com; yakisinger@gmail.com;

danap@moshehess.org.il

על סמך יכולת. עקרונות מנחים נוספים הם של מציאת עבודה במהירות האפשרית ועבודה בשכר מינימום ומעלה. הצגת הלמידה בנושא זה פתחה דיון מרתק בצורך הקיים בהתאמות נדרשות של הסביבה לאדם ובנושא הסטיגמה הקיימת כלפי אנשים המתמודדים עם מחלות נפש. עלו שאלות של האם אכן אין צורך במפעלים מוגנים או בתעסוקה מעברית אחרת גם בישראל? שאלות שנשארו להמשך חשיבה.

בנוסף היו עוד שתי הרצאות שנושאים סוקר כבר בעלון הקודם ניתנו ע"י יקי סינגר, דנה פדן ויסברם ודיוויד האריס.

המידע שהביאו המבקרים בחו"ל מרתק ומאיר את המקום בו אנו נמצאים בתחום השיקום בארץ. בחינה ולמידה של מודלים

אנו מזמינים אתכם להצטרף ליספר"א כחברה

אנו מזמינים אתכם להצטרף ליספר"א כחברה ולהיות כוח מוביל בקידום מקצוע השיקום הפסיכיאטרי בישראל. אם אתה עובד בארגון שהצטרף הצטרפות ארגונית ליספר"א מגיעה לך הנחה משמעותית בדמי החבר.

להצטרפות מלאו את טופס ההצטרפות דרך האתר:

<http://www.ispraisrael.org.il/Web/JoinUs/RegistrationForm/Default.aspx>

ניתן להצטרף דרך האתר או ע"י מילוי הטופס המקוון,

במייל office@ispraisrael.org.il או בפקס 02-6234326.

"מי מאחורי המסכה"

פעילות חודש בריאות הנפש בתכנית 'עמיתים'
מבית החברה למתנ"סים

רזי איזר בכניס, זניאל ערן סייזא, נג'ו עטיין

מתוך התערוכה

לרגל חודש בריאות הנפש העולמי, הציגה תכנית "עמיתים" מבית החברה למתנ"סים תערוכת מסכות ייחודית ברחבת תיאטרון הקאמרי בתל אביב. מטרת התערוכה היא לאפשר הכרות עם בני אדם, באשר הם, מעבר למסכת הסטיגמה הצרה והמגבילה.

המסכה היא אמצעי להסתרה ולגילוי בעת ובעונה אחת. היא מסתירה ומשנה את דמותו החיצונית של הנושא אותה, ובו בזמן מגלה את טבעו החבוי, האמיתי, של האדם. לכולנו מסכות רבות אותם אנו עונדים ביום יום. חלק מהמסכות משרתות אותנו, חלק מגנות עלינו וחלק מחיבות אותנו. וחלקן מסכות כה קשות להורדה שאינן מאפשרות לנו להכיר את האדם כשלם, כאדם.

תכנית 'עמיתים' מבית החברה למתנ"סים, מציעה לאנשים עם מוגבלות פסיכיאטרית להשתלב במסגרות פנאי קיימות, הנותנות שירות לכל תושבי העיר או השכונה - המתנ"סים. האפשרות לצאת מהבית לפעילויות פנאי נורמטיביות, מהווה הזדמנות לעשייה משמעותית ולפיתוח קשרים חברתיים.

כחלק מהתפיסה החברתית, פועלת התכנית מזה יותר מעשור לשינוי מסגור השיח החברתי בנושא בריאות הנפש. על מנת לקדם שינוי חברתי אמיתי וכדי להפיל חומות ומחסומים אשר מונעים מאדם עם מוגבלות פסיכיאטרית להשתלב בקהילה, פועלים רכזי התכנית במתנ"סים ובמרחבים הקהילתיים להפחתת הסטיגמה, לשינוי עמדות ולקידום ההבנה בתחום בריאות הנפש. הפעילות לשינוי מתבצעת במטרה לטפח סביבה סובלנית ותומכת כלפי משתתפי התכנית ולאפשר בניית קרקע פורייה לתהליך השילוב החברתי של המשתתפים בקהילה שבה הם חיים. פעילויות ההסברה נעשות מתוך הכרה בתרומה ההדדית, לקהילה ולפרט, ויכולתה של הקהילה להכיל כשווים את משתתפי תכנית 'עמיתים'.

פעילות חווייתית של יצירה על מסכות, אפשרה התייחסות לשלושת מרכיבי העמדה: מחשבה, רגש והתנהגות. היצירה נועדה ליצור מרחב להתחברות והבעת רגשות ומחשבות וקרקע לעיבוד רגשי ופיתוח השיח בנושא. במהלך המפגשים נעשתה התייחסות לסטיגמות שעלו בקבוצה והועבר מידע על החלמה בבריאות הנפש. בחלק מהערים, הצטרפו למפגשים משתתפים מתכנית 'עמיתים', המתמודדים עם מוגבלות פסיכיאטרית ומשולבים בקהילה. המשתתפים סיפרו את סיפור ההשתלבות, ההתמודדות והחלמתם ואפשרו בזאת מפגש אנושי ישיר ומרגש.

במהלך חודש ספטמבר 2011, התקיימו יותר מ-40 סדנאות הסברה, במתנ"סים ברחבי הארץ בהן השתתפו יותר מ-2000 אנשים מהקהילה הרחבה: בני נוער, גמלאים, מתנדבי המתנ"ס, צוות העובדים, משתתפי תכנית 'עמיתים' ועוד. הסדנאות עסקו בסטיגמות עמן חיים אנשים המתמודדים עם מוגבלות נפשית והשפעותיה השליליות על תהליך החלמתם והשתלבותם בקהילה. את הסדנאות הנחו רכזי 'עמיתים' בשיתוף עם מורים לאומנות ו/או משתתפי התכנית. פעילות חווייתית של יצירה על מסכות, אפשרה התייחסות לשלושת מרכיבי העמדה: מחשבה, רגש והתנהגות. היצירה נועדה ליצור מרחב להתחברות והבעת רגשות ומחשבות וקרקע לעיבוד רגשי ופיתוח השיח בנושא. במהלך המפגשים נעשתה התייחסות לסטיגמות שעלו בקבוצה והועבר מידע על החלמה בבריאות הנפש. בחלק מהערים, הצטרפו למפגשים משתתפים מתכנית 'עמיתים', המתמודדים עם מוגבלות פסיכיאטרית ומשולבים בקהילה. המשתתפים סיפרו את סיפור ההשתלבות, ההתמודדות והחלמתם ואפשרו בזאת מפגש אנושי ישיר ומרגש.

סיקור אירועים

מ-2000 אנשים. במקביל לתערוכה המרכזית, הוצגו עשרות תערוכות מקומיות בכל רחבי הארץ, בהן סופר סיפור קבוצות ההסברה ושולבו הרצאות בתחום בריאות הנפש. באירועים חולקו חומרי הסברה בנושא החלמה ושיקום שהופקו לצורך העברת המסר. הפעילויות השונות סוקרו במגוון אמצעי תקשורת ארציים ומקומיים.

באמצעות העבודה הסדנאית, התערוכות, ההרצאות, חומרי ההסברה והחשיפה התקשורתית, הועבר מסר ההסברה ברמות שונות, למגוון קהלים.

talliabm@matnasim.org.il

במקביל לעבודה הסדנאית, נעשתה פנייה פרטנית למגוון אנשי ציבור ותרבות ישראלים, על מנת שיהיו שותפים בתהליך. בעקבות הפנייה נתרמו מסכות על ידי: גילה אלמגור, יאיר ניצני, אייל גפן, יובל כספין, פואד בן אליעזר, יהושע גריפית, אמי רובינגר, עידן רייכל, תום אבני ואחרים.

מתוך המסכות שנאספו, בחרה אוצרת התערוכה, הילה תדמור, את המסכות שהוצגו בתערוכה בקאמרי, מבלי לדעת על ידי מי נעשו. בערב פתיחה חגיגי שהתקיים בקאמרי בחודש נובמבר 2011, הוצגו המסכות לראשונה. באירוע השתתפו קרוב ל-300 איש. התערוכה הוצגה כשבועיים ומדי יום חלפו על פניה יותר

עד היום ביקרו מעל

4,000

איש ואישה באתר של יספר"א.

www.ispraisrael.org.il

אנחנו מזמינים אתכם/ן להצטרף אליהם/ן.

באתר תוכלו למצוא חומר **מקצועי** מעודכן, לצפות **ביום העיון** האחרון בנושא קשרים בינלאומיים **בשיקום** לפרסם מודעת **דרושים** ועוד ...

אוהלים והחלמה

3"כ מרס אכמן לאכן זכני

יום שלישי בערב, השעה 22:00 בלילה, זמן המליאה במאהל גן הסוס בירושלים. עשרות אנשים מתאספים בסדר מופתי עם כללי דיון משותפים, הקשבה ופתיחות. בחור צעיר עולה לבמה, מכריז כי הוא מתמודד עם הפרעה נפשית ומקריא את שיריו. בתום ההקראה נשמעות מחיאות כפיים העוטפות אותו באהבה והתרגשות

מאהל המחאה, "גן הסוס" בירושלים

במאמר זה ברצוננו להתחבר למחאה החברתית שפרצה בישראל בקיץ האחרון. הטענה שלנו היא כי המחאה ותנועת האוהלים שפרצו בקיץ האחרון ברחבי הארץ קשורים למה שאנחנו חשים בעשייתנו היום יומית בשטח השיקומי בבריאות הנפש ומהווים מקור למידה טוב לנושא השיקום וההחלמה. כאנשי מקצוע למדנו מקוריגן כי אחת האסטרטגיות היעילות להתמודדות עם סטיגמה היא מחאה - הלגיטימציה שהמחאה קיבלה בציבור הזכירה לנו את הרוח הנכונה. כאנשי מקצוע בתחום השיקום סביר כי אנחנו נתקלים לעיתים באנשים מיואשים אשר הפכו אדישים לגורלם ומסוגרים מסביבתם ואין להם כל מוטיבציה לקחת חלק בשינוי אפשרי. חייהם מזמן נשלטים בידי גורמים שונים אשר "יודעים" מה נכון עבורם. המחאה החברתית חשפה את המשותף שבין האזרחים והחזירה את האמונה בשינוי אפשרי. המחאה המחישה כיצד ניתן להילחם על נושאים כואבים מתוך תקווה ללא צורך באלימות, כיצד ניתן לצאת ממצב פסיבי של הסתגרות ואדישות אל מצב אקטיבי של אכפתיות ולקחת אחריות. המחאה הזכירה לנו כי אנחנו אלה שיוצרים את המציאות סביבנו.

יום שלישי בערב, השעה 22:00 בלילה, זמן המליאה במאהל גן הסוס בירושלים. עשרות אנשים מתאספים בסדר מופתי עם כללי דיון משותפים, הקשבה ופתיחות. בחור צעיר עולה לבמה, מכריז כי הוא מתמודד עם הפרעה נפשית ומקריא את שיריו. בתום ההקראה נשמעות מחיאות כפיים העוטפות אותו באהבה והתרגשות. רגע רגע!! מה? לא התבלבלתם! זהו אירוע ספונטני שמתרחש במאהל עממי בירושלים ולא במסגרת שיקומית! אישה אחרת עם הפרעה נוירולוגית כך היא מסבירה מתפרצת בהתרגשות בזמן הנאומים האחרים ובכל כמה דקות צועקת "ארגון העם" "ארגון העם". בסבלנות מקבלים את התפרצויותיה ומנסים להסביר לה כי התפרצויותיה מפריעות לאחרים, ומסייעים לה להירשם כדי לנאום את דבריה. כך היא עושה ומקבלת שלוש דקות כמו כולם, גם היא זוכה למחיאות כפיים ומעט נרגעת. האישה למרות ההפרעה שלה לוקחת חלק פעיל בהפגנות הרבות היוצאות מהמאהל במהלך היום ובין השאר רוחשת לעצמה מקום של כבוד בקרב אנשי המאהל המתבטא בסבלנות הרבה כלפיה.

הדוגמאות לעיל הינן דוגמאות מצוינות לשילוב קהילתי במיטבו. האנשים במאהלים יצרו מרחב ומציאות שבהם גם אנשים המתמודדים עם הפרעה מרגישים בנוח להגיע, להתבטא בחופשיות, לממש את אזרחותם ככל אדם ואף להיחשף עם סודם. בתוך המאהל תחושת הנפרדות, אני! אתה! הוא! מתחלפת בתחושה של אחדות וסולידריות, הגוררת הסתכלות אמיצה אל תוך הקשיים המתלווים לכך.

המחאה מבוססת על מצוקות וקשיים אמיתיים שקהל גדול חש. התחושה המובילה היא שקשה היום לחיות את החיים בכבוד ולקדם מטרות אישיות כל כך בסיסיות. קשה להשיג מגורים, להתפרנס בכבוד, לגדל ילדים ולדאוג לחינוכם ורווחתם. בה בעת, בצד השני של המתרס, מדברים על החוסן הכלכלי של המדינה, של הכלכלה, ורומזים כי המדינה היא מקום טוב לחיות בו.

קיים אם כן נתק והתעלמות של הקולקטיב מצרכי הפרט והמחאה מלמדת אותנו כיצד מצב זה נגמר כאשר הוא נמשך לאורך זמן.

חדור דיעות

הפגנה בירושלים, קיץ 2011

אנחנו אנשי השיקום מכירים את זה גם ממקום נוסף. בשנים האחרונות, נעשים מאמצים לבנות מערך של שירותים ופרקטיקה שיקומית מכוונת החלמה וממוקדת אדם.

מה המשמעות של פרקטיקה כזאת?

המשמעות היא פשוטה, השירותים וההתערבויות צריכים לראות את עצמם כאמצעים לקידום המטרות האישיות שהמתמודדים מציבים לעצמם, ולספק תמיכה בנתיבי החלמה שהאנשים בוחרים עבור עצמם. לעזור למתמודדים לחזור להיות פעילים ואקטיביים בחייהם.

הדוגמאות הללו ודוגמאות רבות נוספות מהמחאה החברתית עשויים להוות מקור למידה והשראה לאנשי המקצוע אשר מנסים לשפר את הפרקטיקה שלהם, ולפעול במשותף יחד עם המתמודדים והמשפחות בתחום השיקום הפסיכיאטרי במדינת ישראל.

התנאים המוגבלים שהמדינה מעמידה לרשותנו ולעשייתנו עלולים להגביר את תחושת אי האמון כלפי הממשל ולהגביר את חוסר השייכות לחברה אשר בה אנו חיים. ממש בדומה למתמודדים אשר לעיתים מתקשים לתת אמון באיש המקצוע או בשירות בו הם נעזרים. כדי לתת כבוד, אנחנו צריכים לקבל כבוד.

אנשי המקצוע וצוותי השיקום מזדהים היום עם מקבלי השירותים אשר סובלים מאותם המחדלים. ראוי כי נמשיך לטפח ולמצוא הדרך לאקטיביזם חברתי תוך חיפוש החיבור בין עיסוקנו לבין העובדה שאנחנו אזרחים במדינה.

oren@ispraisrael.org.il

יספר"א האגודה הישראלית לשיקום פסיכיאטרי (ע"ר)
ISPRA Israel Psychiatric Rehabilitation Association (R.A)

רח' משה הס 12, ירושלים 94185 | טלפון 02-6249204 | פקס: 02-6234326 | דוא"ל: office@ispraisrael.org.il

טופס הצטרפות ליספר"א

שם משפחה _____ שם פרטי _____ ת.ז. _____

כתובת למשלוח קבלה _____

טלפון _____ סלולרי _____

דוא"ל _____

מקצוע (הקף בעיגול): עו"ס, ריפוי בעיסוק, פסיכולוגיה, רפואה, סיעוד, בני משפחה פעילים, אחר _____

ארגון/שירות _____ תפקיד: _____

מספר שנות ניסיון בתחום השיקום הפסיכיאטרי _____

מהן הציפיות שלך מארגון יספר"א? אנא, ציין עד שלוש ציפיות

1. _____

2. _____

3. _____

דמי חבר לשנת 2012-2013: איש מקצוע / בן משפחה: 120 ₪ מדריך / חונך / סטודנט / מתמודד: 80 ₪
דמי החברות כוללים השתתפות בכנס השנתי

אופן התשלום: את הטופס יש לשלוח לפקס: 02-6234326 או באמצעות דוא"ל office@ispraisrael.org.il

1. ניתן לשלם באמצעות שיק לפקודת יספר"א ולשלוח בצירוף הטופס/ים שמילאתם לכתובת:

יספר"א, האגודה הישראלית לשיקום פסיכיאטרי, רח' משה הס 12, ירושלים 94185.

2. תשלום באמצעות כרטיס אשראי (ישראכרט, דיינרס או ויזה) בטל: 02-6249204 בין השעות 9:00 - 15:00

הצהרה: אני מצהיר בזאת שאני מזדהה עם מטרות האגודה וערכיה המבוססים על עקרונות ההחלמה והשיקום ושאפעל לקידומן.

חתימה _____ תאריך _____

הטופס מופנה לגברים ולנשים כאחד, ומנוסח בחלקו בלשון זכר מחמת מגבלות השפה העברית.

יספר"א. בונים קהילה מקצועית
לקידום השיקום הפסיכיאטרי בישראל.

www.ispraisrael.org.il